

Devlet elektronik ortamda hizmet veriyor, E-imza muhtevası nedir?

E-devlet projesi yıllardır gündemde, yazılı ve görsel basında bir şekli ile duymaktayız. Yeni bir şey olunca söylenecek çok şey oluyor ama gerçekte nitelik ve nicelik olarak açıklamasını yapabilmek uzmanların işidir. Bu bağlamda söyleyecek çok şeyimiz var ,yinede kısa başlıklar altında şöyle toplayabiliriz;

Ülkemizde yapılan Bilişim Şurasında Türkiye'nin süratle e-devlet yönünde şu ilkeleri ve uygulamaları yürürlüğe koyması üzerinde durulmuştur:

-e-Devlet anlayışının, tümüyle teknolojik bir atılım olmadığını, "değişim süreçleri"ni benimsemiş bir yönetim anlayışı olduğunu, önce tüm devlet kademelerinde sonra da toplum katmanında benimsenmesinin sağlanması,

-e-Kültür' ün eğitim süreçlerinin her evresine sokulması ve yaygınlaştırılması,
-Tüm kamu yönetim süreçlerinin, e-Devlet yaklaşımı ile yeniden yapılandırılması, verimliliğin esas alınması,

-Ülkemiz bilişim politikalarını oluşturacak, uygulamaların eşgüdümünü sağlayacak, denetleyecek ve ihtiyaçları saptayıp önlemleri alacak, özerk bir oluşumun bir an önce/zaman kaybetmeksizin kurulması,

-Vatandaşın devlet işleyişine katılımının sağlanması,

-Kamuda çalışan bilişim personelinin niteliklerini artırmak amacıyla, istihdam, özlük hakları, terfi ve hizmet içi eğitim mekanizmalarının yeniden düzenlenmesi,

-Kamudaki bilgi işlem birimlerinin dünya standartlarına uygun olarak yeniden yapılanmalarının sağlanması,

-Devlette halen mevcut olan bilişim alt yapısının, tekrarlardan uzak, daha verimli, paylaşımcı ve uyumlu çalışmasının sağlanması,

-e-Devlet bilgi paylaşım ortamının(portalının) acilen kurulması,

-Kurumlar arası bilgi paylaşımının önemli bir unsuru olan Veri Standartlarının süratle oluşturulması ve yönetiminin sağlanması,

-Bilgi paylaşımı ve iletişim kültürünün oluşturulması,

-e-Devleti tetikleyici öncelikli projelerin yaşama geçirilmesi,

-İhtiyaç duyulan yasal düzenleme ve mevzuat değişikliklerinin acilen yapılması,

-İletişim alt yapısının, hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde sunulabileceği bir düzeye getirilmesi,

-Tüm hizmetlerin güvenilir bir şekilde yürütülebilmesi için etkin bir güvenlik alt yapısının oluşturulması.

Ülkemizde de dünyadaki gelişmelere paralel olarak e-devlet yönünde çalışmalar sürdürülmektedir. Ülkemizde bu çalışmaların yürütülmesi amacıyla Başbakanlık Yönetim Bilişim Sistemi Merkezi (BYBS) kurulmuştur. Bu çalışmalarda, ilgili kurumlarca üretilen verilerin, ulusal standarttaki veri tabanlarında oluşturulması temel alınmaktadır. Söz konusu sistemlerin, ülke çapında kullanma, erişim yetkileri ve güvenliği göz önünde bulundurularak ilgili kullanıcılara açılması ve paylaşımının sağlanması amaçlanmaktadır.

Ülkemizde e-devlet projesinin amacına ulaşabilmesi ve ülke kalkınmasında etkin rol oynayabilmesi için aşağıdaki unsurların yürürlüğe konması planlanmıştır:

Tüm Kamu kurum ve kuruluşlarının içinde yer aldığı Ulusal Kamu Bilgisayar Ağı'nın (KAMU-NET) kurulması,

KAMU-NET üzerinden aktarılacak ürünlerin standardizasyonu ve sorumluluğunun belirlenmesi,

Yetkili ve sorumlu kuruluşların ayrıntılı olarak ihtiyaçlarının belirlenmesi, veritabanı tasarımının yapılması ve veri üretimi için gerekli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi,

Veri üretim ya da dönüşüm işlemlerinin yöntemlerinin ve iş planının belirlenmesi,

Tüm kamu kuruluşları ve kullanıcıların, veri üretim ve paylaşım aşamalarında koordineli ve iş birliği içerisinde organizasyonunun yapılması.

Ülkemizde e-devlet projelerinin gerçekleştirilmesi ve güvenli bir e-devlet altyapısı oluşturmak amacıyla 19.03.1998 tarihli Başbakanlık genelgesi ile Kamu-Net adı altında bir ağ kurulmuştur. Bu ağın kurulmasının amacı tek bir portal üzerinden bilgi sunabilen bir yapılanma sağlamaktır. Ayrıca kamu bilgisayar ağlarına ilişkin yapılan faaliyetlerin değerlendirilmesi, koordinasyonu, izlenmesi ve finansman konusunda karşılaşılabilecek güçlüklerin çözümlenmesi de Kamu-Net'in amaçları olarak tespit edilmiştir.

Öte yandan ülkemizde Ulaştırma Bakanlığı tarafından İnternet Üst Kurulu adı altında bir örgütlenme de gerçekleştirilmiştir. Çalışmalarına 1998 yılında başlayan Kurul, internetin altyapıdan başlayarak tüm boyutları ile kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerini belirleme amacına yönelik olarak hizmet yapacaktır. Bu hedeflere erişmek için gerekli stratejik ve taktik ulusal kararların alınması ve uygulanması sürecinde danışmanlık yapmak, öneriler getirmek, koordinasyon sağlamak gibi amaçlara da sahiptir.

Türkiye'de bazı kamu kuruluşları tarafından bilgisayar donanım ve yazılım altyapısı geliştirilerek yapılması gerekli kamu hizmetlerinin otomasyonu, insani hatalardan arındırılması, bilgilere erişim kolaylığı ve çabukluğunu sağlamak amacıyla hizmet odaklı projeler yürütülmektedir. Bunların başlıcaları İçişleri Bakanlığı Merkezi Nüfus İşleri Sistemi (MERNİS), Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık İstatistikleri Bilgi Sistemi, Gümrük Bakanlığı Gümrük Sistemleri Otomasyonu (GİMOP), Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü Bilgisayar Otomasyonu (VEDOP), Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı (UYAP), İçişleri Bakanlığı İl Envanteri Modernizasyonu (İLEMOD), Polis Ağı Oluşturma (Pol-Net), Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Bilgi Sistemi (TAKBİS), Milli Eğitim Bakanlığı Yönetim Bilgi Sistemi (MEB-NET) projeleridir.

Tablo-Türkiye'de E-devlet Yönünde Yürütülen Başlıca Projeler

MERNİS PROJESİ	Mernis Projesi, ilk defa 1974 yılında gündeme gelmiş ve 1976 yılında ihaleyle açılmıştır. İhaleyi kazanan ODTÜ ile anlaşma yapılmış ve çalışmalara başlanmıştır. Çok uzun süren proje çalışmaları kimi zaman unutulmuş kimi zaman da pek çok tartışmaya konu olmuştur. Mernis projesinde 1996 yılında ancak 600 ilçenin nüfus bilgileri bilgisayar ortamına aktarılabilmektedir. 2000 yılında ise 923 ilçenin yazılımı tamamlanmıştır. 2001 yıl sonunda ise herkese vatandaşlık numarası verilmesi ve internet üzerinden bu numaraların öğrenilmesi aşaması gerçekleştirilmiştir. Diğer projelerin bilgi sistemlerinin, Mernis projesinin altyapısına bağlı olması nedeniyle bu proje, e-Türkiye bilgi sisteminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.
GİMOP PROJESİ	Gümrük Sistemleri Otomasyon projesi (GİMOP), ülke çapında 48 noktada 56 gümrük idaresini ve 18 başmüdürlüğü birbirine bağlamaktadır. Türkiye'nin kamu sektöründeki ilk veri ambarı uygulamasını oluşturmaktadır. Bu proje ile gümrük mevzuatının ve rejimlerin geliştirilmesi, gümrük teşkilatının yeniden düzenlenmesi, gümrük mevzuatında yeknesak uygulama, personel kaynağının daha iyi kullanılması, dış ticaret istatistiklerinin daha hızlı ve etkin üretilmesi, daha etkili vergi tahsilatı ile seçici ancak daha etkili gümrük kontrolünü sağlamaya yönelik bilgisayar sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması amaçlanmaktadır. Nisan 2001 itibarıyla tüm gümrük işlemlerinin yüzde 83'ü elektronik ortamda yürütülür duruma gelmiştir.
VEDOP PROJESİ	Vergi Daireleri Otomasyon Projesi (VEDOP) ile iş yükünün azaltılması, vergi dairesi çalışmalarında etkinlik ve verimliliğin artırılması ve bilgisayar ortamında toplanan bilgilerden sağlıklı bir karar, destek ve yönetim bilgi sisteminin oluşturulması amaçlanmıştır. 22 il merkezinde 153 vergi daireesine yaygınlaştırılmıştır. 2002 yılında tam otomasyon projesinin tüm ülkeye yaygınlaşması Vedop-2 olarak adlandırılan proje ile gerçekleştirilecektir. Maliye Bakanlığı bu proje ile vergi mükellefini bir müşteri olarak görüp, müşteri tatminini sağlamayı hedeflemektedir. Projenin uygulanması ile vergi dairelerindeki işlemler hızlanmış, raporlama ve sorgulama işlemleri kolaylaşmıştır. Elektronik Banka Tahsilatları İşleme Projesi (EBTİS) geliştirilerek bankalara yapılan vergi ödemelerinin bankalardan Gelirler Genel Müdürlüğü bilgi işlem merkezine manyetik ortamda gönderilmesi ve mükellef hesaplarına işlenmesi sağlanmıştır.
UYAP PROJESİ	Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) ile bütün mahkemeler kendi aralarında ve yüksek mahkemelerle, ayrıca kamu kurum ve kuruluşları ile birbirine bağlanması amaçlanmıştır. Böylece yargı ile ilgili bilgi ve belge akışı hızlanacak, hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, Anayasaya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun biçimde gerçekleştirilecektir. 2000 yılında başlanılan projede ikinci aşamaya gelinmiştir. İkinci aşama taşra birimlerinin otomasyonudur. UYAP, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bütünleşecek şekilde hazırlanmaktadır. Bu sayede nüfus kaydının örneği birkaç dakika içinde mahkemeye getirilebilecektir. Bu proje ile tüm yargı hizmetlerinin kalitesi de yükseltilmiş olacaktır.
İLEMOD PROJESİ	İl Envanteri Modernizasyonu (İLEMOD) projesine 1996 yılında başlanmıştır. İl envanterlerinin ve kırsal altyapı hizmetlerinin uygulama ve izlenmesinde modernizasyon amaçlanmaktadır. Merkezi yönetimin taşra mülki kademeleri ile veri alışverişini gerçekleştirmek amacıyla sürdürülmektedir.
POL-NET PROJESİ	Polis Ağı Oluşturma (Pol-Net) 2000 projesi 1989 yılında başlamıştır. Altı il, bölge merkezi olarak belirlenmiş ve buralarda merkezdekenden daha küçük sistemler kurularak aralarında bağlantı sağlanmıştır.
TAKBİS PROJESİ	Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Bilgi Sistemi (TAKBİS) projesine 2001 yılında başlanmıştır. Ülke genelinde tapu kadastro hizmetlerinin Coğrafi Bilgi Sistemi/Arazi Bilgi Sistemi felsefesi çerçevesinde analiz edilerek sorunlar ve çözüm yollarının bulunması, tapu kadastro hizmetlerinin bu yolla elektronik olarak yerine getirilmesi, yerel yönetimlerin ve ilgili kuruluşların teknik anlamda tapu ve kadastro ile ilişkilerinin belirlenmesi, yerel yönetimlere ve ilgili diğer kurumlara arazi bilgi sistemi mantığında doğru, güvenilir ve güncel bilgilerin sunulması amaçlanmaktadır.
MEB-NET PROJESİ	Milli Eğitim Bakanlığı Yönetim Bilgi Sistemi (MEB-NET) projesine göre 1999 yıl sonuna kadar tüm altyapının tamamlanması, 2000 yılında da tüm ilk öğretim okullarının network ağı ile birbirlerine, internet ile de dış dünyaya bağlanması hedeflenmiştir. Ulusal eğitim ağının kurulması için Milli Eğitim Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde Ulaştırma Bakanlığı, YÖK, DPT, TÜBİTAK ve Türk Telekom işbirliğinde Yönlendirme Kurulu oluşturulmuş ve çalışmalara başlanmıştır.

Kaynak:

C. Can Aktan,

Etkin Devlet,

Konya: Çizgi Kitabevi, 2003.

Metin KÜLÜNK

İnşaat Mühendisi

İnanç Grup Kurucu Yönetim Kurulu Üyesi